

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXVIII Nr. 10

KETVIRTADIENIS, GEGUZĖS (MAY) 12, 1988

KAINA 25 c.

Kasdien

Narkomanija
Rasizmas
Farmeriai
Teatras

Visur yra narkomanijos, bet mūsų Amerika ja labiausiai užsikrėtusi. Aliarmuoja tauta, aliarmuoja federalinė valdžia, bet niekas iš to neišsina, nes bizniui narkotikais šalyje rinka taip gera, kaip niekur kitur. Ne tik turtintieji, bet ir pasiturinčioje klasėje pinigų irgi turi, o kuriems atliekamų narkotikams nėra, tai yra dirva pasiplėškauti:

Meksika labai teisi, kai sako, jeigu Amerikoje bizniui narkotikais nebūtų rinkos, tai narkotikų kontrabandos į Ameriką nebūtų. Išties, ekonomiškai neišsivysčiusiose šalyse, narkomanijos problemos beveik nėra. Toms šalims nereikia savo užantyje auklėti narkomanai a la Noriega ir jam panašūs.

Antra Amerikoje blogybė yra — rasizmas. Jis yra pasėtas darbdavių, ypač didžiųjų korporacijų, kad daugrasinius darbininkus būtų lengviau išnaudoti ir valdyti.

Nors yra prieš rasizmą nukreiptų įstatymų, bet rasizmas vis tiek bujoja, kaip pasėta piktžolė darže. Stengiantis atsikratyti jo, jį reikia išrauti su visomis šaknimis. O tą atlikti tegalima tik, jeigu nebūtų sistemos, kurioje žmogus gali išnaudoti kito žmogaus darbą.

Vadinasi, tik socializmo salygomis.

Farmeriai savo sunkiu darbu maitina visą tautą, bet už tai atlyginimas daugiau kaip nepavydėtinas. Didieji agrobizniai, maistui apdirbti kompanijos, supermarketai, transporto priemonių savininkai farmerius išnaudoja lygiai taip, kaip korporacijos, visokie fabrikantai bei darbdaviai darbininkus.

USD duomenimis, 1913 metais, kai vartotojas pirkdavo maisto produktų — už dolerį, tai beveik pusė dolerio eidavo farmeriui. Dabar, pavyzdžiui 1985 metais, farmeriui dar buvo mokama 31 centas, praeitais metais begavo vos 29 centus, šiais metais, be abejo, bus dar mažiau.

Štai kur ir yra pakastas šuniukas, kad farmeriai bankrutuoja, pardavinėja savo žemes didesniešiams ar agrobizniam ir keliasi į miestus bei pasilieka žemės ūkio alginiais darbininkais.

JAV-TSRS kultūrinių mainų sutarimu, netrukus į Chicagą iš Vilniaus atvyks jaunimo teatro artistų trupė. Čia ji Royal George Teatre, 1641 N Halsted St., nuo gegužės 24 iki birželio 1 dienos lietuvių kalba vaidins A. Čechovo "Dėdė Vania" ir V. Korostylovo "Pirosmani, Pirosmani..." veikalus.

Mums, Amerikos lietuviams yra

Kauno valstybinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus pasipildė pianinu "Sponagel", kuriuo skambino kompozitorius ir dailininkas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

PRISIMENANT RADIJO TILTĄ VILNIUS-ŽENEVA

"Teletiltas — nepastovus, svyruojantis". Taip pavadino „Pasaulio lietuvis“ pastabas apie televizijos tiltą Vilnius—Ženeva praėjusių metų pabaigoje. Įvertinimas, kaip matome, kritiškas. Tai natūralu. Juk ne veltui sakoma — pirmas blynas visvilęs. Vertinant savikritiškai, irgi pridorsiu: dviejų žurnalistų laidai vestį Vilniuje buvo per daug, nepakako solidžios ir įtaigos informacijos apie Lietuvą, kai kurie kalbėtojai atrodė sukaustyti... Vis dėlto nebusime smulkmeniški: dvi mažos lautos — lietuviai ir šveicarai — praplato Rytų—Vakarų pasitikėjimo tiltą, o tai nėra mažai.

Stebina kitkas: „Pasaulio lietuvis“ noras vertinti tokį naują dalyką, kaip teletiltas, senais metais. O tie metai — nepasitikejimas, įtarumas, antitarybiniai stereotipai. Pasirodo, įtartinas Šveicarijos pusei buvo laidos dalyvių Vilniuje parinkimas, nes dauguma jų — Komunistų partijos nariai (įdomu, kada spėjo šveicarų žurnalistai patikrinti partiškumą?). Kažkuo įtartini — jau „Pasaulio lietuviui“ — pasirodė ir dalyvavę laidoje du dvasiškiai. Žodžiu, anot šio leidinio, „bet koks pokalbis su Vilniaus teletilto publika buvo neįmanomas“. Kyla klausimas — tai kas vyko pusantros valandos tarp Ženevos ir Vilnius?

Išsivijos spaudoje šis teletiltas buvo praktiškai nutylėtas, todėl „Pasaulio lietuvis“ platesnė publiko pasididžiuoti, kad mūsų bei mūsų tėvų giminės menas taip aukštai įvertinamas šioje kultūriniai išsprusiosioje šalyje. Bus ko pasidžiaugti, kad Lietuvoje teatro menas rodomas jau nebe kaimų kiukuose, bet prašmatniose salėse.

Politiniai atžvilgiai irgi laimėjimas. Reakciniams nacionalistams uždarys burnas, kad Lietuva pavergta, rusinama, beteisė.

S. J. Jokubka

Trumpai

— FBI duomenimis, praeitais metais užpuolimų padaugėjo 2 procentais, vagysčių 3, automobilių vogimų net 5 procentais.

— Oregon valstijoje prasidėjus braškių rinkimo sezonui suvažiavo apie 25 tūkstančiai meksikiečių darbininkų, bet daugelis jų neranda darbo, vos vegetuoja remiami labdaros draugijų.

— Paskolų ekonomistas James Barth sako, jog praeitais metais Amerikoje likvidavosi ar susijungė 204 bankai, taupomosios kasos ir finansinės institucijos.

— Agrikultūros departamento pranešimu, Tarybų Sąjunga šiemet sutiko papildomai iš Amerikos pirkti 175,000 metrinis tonus grūdų.

— Federalinės valdžios investigatorių apskaičiavimu, ligoninės be reikalo gydamos iš Medicare per metus gauna apie \$2 milijonus.

— Connecticut ir kitose valstijose taikos grupuotės jau pradėjo ruošti birželio 11 dienos taikos demonstracijai, kuri vyks New Yorke.

— Septynios JAV firmos susitarė su TSRS biznio organizacijomis statyti išvien Tarybų Sąjungoje fabrikus, kuriuose bus gaminama pradant sausainiais, baigiant kompiuteriams diskais.

— Demokratų partija kreipėsi į profsąjungas, civilinių teisių organizacijas ir biznierių sluoksnius, padėti paruošti rinkimams politinę platformą, kuri tiktų amerikiečių daugumai.

— Mozambiko prez. Joaquin A. Chissano ir Kubos prez. Fidel Castro susitarė avieju šalių, savitarpio santykius dar labiau išplėsti.

— Lotynų Amerikos šalys, išskiriant viena, pasisakė remti Panamą, jeigu JAV darytų karinę intervenciją.

— Kubietis Guilermo Garcia, laimėjęs New Yorke šachmatų varžbas ir už tai gavęs \$10,000, negali parsivešti namo, nes JAV valdžios pareigūnai neleidžia.

— Arabų Lygos ministrų lygio susirinkimas Jordanijos sostinėje vienbalsiai nutarė remti palestiniečius Gaza juostoje, kylančius prieš Izraelį.

— Graikijoje telkiasi sąjūdis už iš Graikijos išvaymą JAV militarių bazių. Salyje vyksta paskaitos, kad liaudis suprastų kokia Graikijai žala daro tos amerikiečių bazės.

— Indijos vyriausybė reiškia susirūpinimą, kad JAV veikia specialios teroristų mokyklos, kuriose ruošiami Sikh separatistai veiksams už Khalistano atsiskyrimą nuo Indijos.

— Indijos vyriausybė reiškia susirūpinimą, kad JAV veikia specialios teroristų mokyklos, kuriose ruošiami Sikh separatistai veiksams už Khalistano atsiskyrimą nuo Indijos.

J. Sakinis

— Indijos vyriausybė reiškia susirūpinimą, kad JAV veikia specialios teroristų mokyklos, kuriose ruošiami Sikh separatistai veiksams už Khalistano atsiskyrimą nuo Indijos.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Prezidento doktrina eina vėjais

Kai 1981-aisiais metais Ronald Reagan įžengė į Baltuosius Rūmus prezidentauti, reakcininkai su visa savo konservatorių armija neišsitvėrė džiaugsmu, kad Baltuosiuose rūmuose turės savo žmogų. Žinoma, turėjo, bet dabar baigiantis prezidentui Reaganui prezidentavimo metams, nabagai sumišo, kad iš to jų "savojo žmogaus" niekas neišeina.

Pradžioje reakcininkams ir jų konservatorių armijai buvo ko džiaugtis. Prezidentas, nežiūrint kiek valstybei bekaštuos, paskelbė savo doktriną — remti pasaulyje bet kur sukilėlius prieš draugiškus Amerikai režimus, stengiantis tose šalyse sutriuškinti liaudies valią. Gi kalbant apie Tarybų Sąjungą, Prezidentas ją išvadino visokiausiais negražiais žodžiais, netgi "blogybių imperija". Reakcininkai su savo konservatorių jam plojo katutėmis, ir buvo beiškėlią jį kaip nepalaužiamą antikomunistą užsienio politikos reikaluose.

Beveik per aštuonerius metus kiek valstybei ta Prezidento doktrina kainavo, vilkai žino, bet rezultatų dar vis nematyt. Paimkime tik tai diktatoriaus Samosos likučių rėmimą prieš Nikaragvos liaudies valią. Kiek milijonų dolerių supylė tiems "controms", komentarų nereikia, o rezultatus, anot žmonių posakio, šuo nusineša ant uodegos...

Arba Angoloje, buvusiam portugalų kolonistų policijos seržantui, vadovaujančiam banditiškoms SWAPO gaujoms, Washingtonas pinigų negaili, o Angolos liaudies valia stiprėja, siekia pasirinkto socializmo kaip niekad anksčiau, nežiūrint šalyje SWAPO gaujų siautėjimo.

Afganistane laimėjimas, kad TSRS iš ten ištraukia savo karines pajėgas, irgi kaip senas muškietas šauna per užpakalinį galą. Pagal susitarimą ten abi pusės rems saviškius — JAV subėgusius į Pakistaną Afganistano kontrrevoliucionierius feodalus ir jų vasalus, o TSRS — Kabulo protarybinį režimą. Vadinasi, prezidento doktrina Afganistano liaudies valia pasilieka nesutriuškinta, palikta persiūmti su Amerikos remiamaisiais kontrrevoliucionieriais. O kas nežino, kad liaudies valia galima įveikti, bet nesutriuškinti!

Kai Miamyje grandžiūrė apkaltino Panamos gen. Noriegą už narkomaniją, atrodė, kad Washingtonas su Panama taip lengvai susidoros, kaip susidoroja su mažyte Grenada. Panama irgi nedidelė, bet rašant šiuos žodžius dar vis nesusidoroja. Noriega iškėlęs kumštį prieš Ameriką šalyje tebeponauja.

Iš išvadinimo Tarybų Sąjungos "blogybių imperija" — išėjo dar blogiau. Pasaulio taikos jėgų spaudžiamas prezidentas, nori ar nenori, turėjo sutikti su TSRS pasiūlymu tartis dėl atsikratymo branduolinių raketų. Į Washingtoną netgi turėjo išleisti tos "blogybių imperijos" vadovą. M. Gorbačiova pasirašyti susitarimą, pats irgi ketina vykti į raudonąją Maskvą, kaip sako reakcininkai. Viskas Prezidentui apsisvertė ragožium!

Tokių pavyzdžių, kad iš Prezidento doktrinos ir jo antikomunizmo darosi tik didelis piššs... yra ir daugiau. Todėl nenuostabu, kad reakcininkai su savo konservatorių sumišo, ir "savuoju žmogumi" vis labiau nusivilia, o tuo tarpu priešrinkiminėje kampanijoje triumfuoja sveikai galvojančios liaudies atstovas Jesse Jackson.

Ponia prezidentienė Nancy labai nori, kad jos vyras istorijon įeitų kaip pasaulinės taikos šalininkas. Žinoma, jeis, bet tik ne kaip pasaulinės taikos šalininkas, o kaip neatsilaikęs prieš taikos jėgų spaudimą ir sutikęs tartis su jo "blogybių imperija", ir subliūskusios jo doktrinos Prezidentas.

TRIKAMPIŲ SPARNŲ SKRYDŽIAI

Skraidyklių sportas gimė beveik prieš du dešimtmečius Kalifornijoje. Devido Kilborno pilotuojamas trikampis sparnas nutiesė kelią naujai sporto šakai, per trumpą laiką tapusiai populiaria. Pasaulio rekordas šioje sporto šakoje irgi priklauso amerikiečiui Džozefui Bastikui — jis vienu sykio nuskrido 365 kilometrus. Jungtines Valstijas ir Lietuvą skiria didelis atstumas, bet tai netrukdo ir čia populiarėti skraidyklių sportui. Pamarjje vienas pirmųjų trikampį sparną į orą pakėlė 1975 metais Stasys Rezgevičius, o juk tik nuo 1976 metų vyksta pasaulio ir Europos čempionatai.

Pernai pakeleivius nustebindavo statybos Utrių pievose. Lyginama žemė, kyla bokšteliai. Pasirodo, čia statomas deltadromas. Skraidyklių sportas pamarjje taip išpopuliarėjo, kad prireikė tam specialų plotą ir erdvės padangėje. 1978 metais Klaipėdos bandomojoje laivų remonto įmonėje susibūrė pirmieji skraidyklių sporto entuziastai, susikūrė įmonės klubas, o dabar veikia jau viso miesto skraidyklių sporto klubas, vienijantis 48 narius, kurių žinioje — 10 skraidyklių. Pernai klubas iš miesto vykdomojo komiteto gavo raktus nuo erdvių patalpų. Ir pasiekimais klaipėdiečiai nesiskundžia — 1986 metais iškovota

FOTODOKUMENTAS LIUDIJA

Už savo veiklą Vydūnas ne kartą hitlerininkų buvo tardomas ir sumuštas, pagaliau įkaltintas, jo kūriniai konfiskuojami ir naikinami. Fotonuotraukoje, kurią Lietuvos TSR literatūros muziejui perdavė kanadietis Anas Lynantais, užfiksuotas fašistinio teroro aktas: 1935 m. Tilžėje ant stulpo pakarta Vydūno iškamša.

TAI DAR PASIŪLYS "LITUANISTINĖ BIBLIOTEKA"

Kai kurie antitarybiniai emigrantai taip pat dalyvauja „Lituanistinės bibliotekos“ leidime pranešimais ir gąsdinimais, jog ši serija esanti uždraudžiama, patarimais ir nurodymais, ką privalėtų Lietuvos leidėjai parūpinti, priekabėmis ir pamokymais, kaip turėtų atrodyti tai, kas jau išleista, ir t. t. Tiesa, jie patys, kai tvarkėsi Lietuvoje, net nepasiūlė ir neplanavo panašios serijos, dabar iš užjūrio lengva mokyti ir patarinėti — tuo labiau, kad nė vienos iš jau išėjusių 25 „Lituanistinės bibliotekos“ knygų nereikėjo ruošti ir leisti. O juk kai kas galėjo ir prisidėti, kaip pavyzdžiui, tai padarė Lietuvoje pelnytose pagarbos susilaukęs JAV lietuvių dailininkas ir kultūrininkas K. Varnelis. Jis padėjo išleisti P. Ruigio raštus. Tad vieni dirba ypač reikšmingą lietuviškos kultūros darbą, kiti — juo naudojasi arba, vadovaudamiesi egoistiškai politikieriškais motyvais, kiekvienu pretekstu niekina ir menkina.

O darbas tęsiasi. Ir, kaip matyti iš „Vagos“ leidyklos projekto, jo ilgai užteks. Perspektyviniame serijos leidimo plane — antra tiek būsimų knygų, kiek jau išleista. Tai — didžiulis mokslininkų, leidėjų, poligrafikų darbas. Juo labiau kad daug kas daroma pirmą sykį.

pirmoji vieta respublikos čempionate, o pernai Vėžaičių vidurinės mokyklos moksleivis G. Lapinskas tapo respublikos čempionu. Kasmet klaipėdiečiai vyksta į Krymą pasirungti su veju ir bendraminčiais. Čia vyksta tradiciniai mūsų ir ukrainiečių oreivių skraidymai ant Klementjevo kalno.

Skraidyklių sportas populiarus ne tik pamarjje, bet ir visoje respublikoje. Kaune įkurtas pirmasis Pabaltijyje etatinis skraidyklių sporto klubas, o jo filialai — Mažeikiuose, Tauragėje, Šilalėje.

Klaipėdiečiai nesitenkina šiandiena — naujajame deltodrome galima bus kilti aukščiau ir skristi toliau. Todėl pamarjo oreiviai dabar konstruoja motorizuotas skraidykles, kurios daug pranašesnės už tradicines.

Stasys Grigonis

Siemet išleidžiama Alberto Vjuko-Kojelavičiaus „Lietuvos istorija“, kurią vertė L. Valkūnas, specialiai redagavo E. Ulčinaitė. Kaip supratau iš J. Jurgino straipsnio „Literatūroje ir mene“, išėivijos „patriotai“ dar sykį paniekino elementarų padorumą: pasinaudojo savo leidybai pasisavintu Lietuvos intelektualų darbu ir nutylėjo, kas tą darbą atliko, t. y. jie pažeidė autorines teises, kurių gynėjais visą laiką skelbiasi. Politikieriški paneikimai nuolatatos skatina juos paneikinti tai, ko iš kitų reikalauja...

Net 50 autorinių lankų tekstą sudaro Vinco Kudirkos „Raštų“ dvitomis, kurį ruošia A. Vaitiekūnienė. Vygando Marburgiečio „Naują Prūsijos kroniką“ parengė „Lituanistikos bibliotekai“ istorikas R. Jansas. Tai — artimiausių metų leidiniai.

M. Lukšienė parengė šiai serijai Ksavero Bogušo rinktinius raštus. D. Kaunas ruošia Mažosios Lietuvos kultūros veikėjo Anso Bruozio raštų didoką tomą (apie 40 autorinių lankų). Tolesniuose planuose — Mykolo Akelaičio raštai, J. Basanavičiaus pasakojamosios tautosakos serijos trys tomai, grožinė literatūra XIX a. kalendoriuose, XVI—XVIII amžiaus Lietuvos mokyklinė dramaturgija, Motiejaus Sarbievijaus raštai, Motiejaus Strijkovskio istorijos du tomai, Teodoro Narbuto „Lietuvių mitologija“, XVIII a. Lietuvos memuaristikos paminklai ir kt.

Sudarytas ir šios serijos leidinių rezervas, kuriame yra lietuvių raštijos pradininkų tekstai, Henriko Latvio „Eiliuotoji Livonijos kronika“, Augustino Rotundo „Lenko pasikalbėjimas su lietuviu“, Augusto Niemo „Lietuvių tautosakos nagrinėjimai“, Teodoro Lepnerio „Prūsų lietuvis“ ir kitos svarbios mūsų kultūros istorijai knygos.

Visą šį didžiulį darbą leidyklai atlikti padeda visas tautininkų kolektyvas: N. Vėlius, V. Zaborskaitė, J. Tumelis ir kiti lituanistikos specialistai. Jo sėkme abejoti netenka, nors visiškai galima suprasti, jog neišvengiami sunkumai, problemos, net kliūtys. Jeigu to nebūtų, ką veiktų emigraciniai kultūrinio darbo Lietuvoje neprieteliai? Vytautas Užgiris

Vilnis, 1988 m. gegužės 12 d.

Kauno „Zalgirio“ krepšininkai šiemet pasidabino sidabro medaliais. Pirmoje eilėje [iš kairės]: komandos kapitonas V. Chomičius, A. Brazys, A. Venclovas, R. Kurtinaitis, S. Jovaiša; antroje — vyr. treneris V. Garastas, G. Einikis, A. Visockas, R. Čivilis, E. Baublys, M. Lakarauskas, R. Brazdauškas, G. Krapijus, treneris V. Virbickas. V. Malinausko nuotr.

DIDŽIOJO SPORTO REZERVAS

Vilniuje „Zalgirio“ futbolo komandos vyresnįjį trenerį Benjamina Zelkevičių pasitiko nustebę žurnalistai. Kaip tai galėjo atsitikti? Sužaistos dvejose rungtynėse su Gruzijos ir Armėnijos futbolininkais — ir abejos pralaimėtos. Lietuvos reprezentacinių komandų ir garsiausių sportininkų autoritetas taip išaugo, kad sirgaliai tiesiog reikalauja pergalių. Pernai respublikos sportininkų iškovoti čempionų vardai bei kiti įvairūs prizai netilptų į ilgoką sąrašą, o tie „laurai“ ir yra svarbiausia priežastis, kodėl susiklostė tokia situacija. Galvodamas apie tai, maniau, kad didysis Lietuvos sportas greitai prarastų savo pozicijas be patikimo rezervo. Tas rezervas — ne tik jaunimo sporto mokyklos, Universiteto ir institutų sporto klubai. Prieš kokį dešimtmetį lėtoki mūsų tautiečiai aplamai galvojo, kad sportas — daugiau jaunų privilegija, tačiau nūnai ir vidutinio amžiaus, ir senyvi žmonės ima aktyviai sportuoti.

Suprantama, į tą tendenciją turi atsižvelgti darbo kolektyvų profsąjungos. Juk jos Lietuvoje — sporto išlaikytojai. O ir įmonės iš socialinių fondų skiria tam

reikalui nemažas lėšas.

Kalbėjau su „Sigmos“ susivienijimo sporto klubo direktoriumi Algium Račiu, ir jis papasakojo, kad dabar daugiatūkstantinis dirbančiųjų kolektyvas turi puikias sąlygas sportuoti. Perstatytas šiuolaikinis sporto kompleksas. Dalis ateina į krepšinio aikšteles, prie teniso stalų, į šia badmintoną ir futbolą vien tam, kad jaustų puikią sportinę formą, na, o kiti pretenduoja ir į rimtesnius sportinius laurus. Sigmiečiai jau gavo ir sporto klubo teises. O jų kaimynai — kuro aparatūros gamykla savo sporto klube išugdė respublikos tinklininkų lyderį — kuro aparatūros komandą, kuri dabar dalyvauja ir šalies čempionatuose.

Tai, kad vis daugiau įmonėse ir įstaigose susibūrusių sporto kolektyvų gauna garbingus sporto klubų vardus, rodo augančią žmonių kultūrą, rūpestį savo sveikata. O savo ruožtu iš tų sporto klubų ne vienas ateis ir į didįjį sportą. Juk čia lankomasi su šeimomis, ir pirmąsias sporto pamokas vaikai gauna iš tėvų.

Neseniai Vilniaus sporto klubų šeima pasipildė dar vienu na-

riu — jungtinis kūno kultūros kolektyvas „Ryšininkas“, vienijantis ryšių ir pašto darbuotojus, gavo sporto klubo vardą. Prieš penkerius metus šis kolektyvas gavo raktus nuo puikių sporto rūmų Raudonosios Armijos prospekte. Šiame sporto komplekse ne tik universalios sporto salės, bet ir puikus plaukimo baseinas, atletinės gimnastikos treniruokliai, veikia pirtys su kaskadomis ir povandeniniu masažu. Sporto rūmų direktorius Lioginas Apšega papasakojo, kad per metus čia apsilanko šimtas tūkstančių sportą pamėgusių žmonių. Pagyvenusiems žmonėms įkurtos sveikatos grupės. Sportinio sąjūdžio rezultatų irgi nereikėjo ilgai laukti — 1987 metais „Ryšininko“ sportininkai tapo Vilniaus miesto spartakiados čempionais. Beje, šis sporto klubas šefuoja Vilniaus „Kibirskties“ moterų krepšinio komandą, kurioje žaidžia pasaulio ir olimpinų čempionatų vardus iškovojojusios sportininkės.

Dabar „Ryšininko“ sporto klubas rengiasi eilinei masinei sporto šventei, kuri rūmuose rengiama keturis kartus per metus.

Valdas Araminas

Lietuvos pradžia

Seniai iškalbėta, kad tėvyne žmogui prasideda nuo gimtųjų namų slenkščio. Tėvyne ir, beje, visas pasaulis. Tačiau atvykus pasidairyti po Varniškę, galvojau, kad tėvyne — mūsų Lietuva, prasideda būtent čia, kur iš Baltarusijos atplaukia Nemunas. Aplink miškas. Kaimas dažniausiai medinis, nesuvisėles į krūvą. Trumpesni ir ilgi takai nuo sodybos lig sodybos išmintingai pasakoja, kaip labai žmogui reikalingas žmogus. Tačiau Varniškėje susitinka ir žvėris žvėrį. Taip, pačiame sodžiuje. Svečiui sunku pasakyti, kur bent apytikriai jo vidurys. Kaimas iš vensėdijų. Jeigu pamatai krūvoje dvi tris sodybas, tai reiškia, kad daug. Toks pirmasis Lietuvos kaimas Panemunėje — apaugęs mišku, pakvėpęs pušėlės smala, pabaltintas beržynėliais. O pirmoji jo sodyba — Vinco Kriauciūno... Buvo sekmadienis, šeimininkas sėdėjo už plataus kaimietiško stalo ir klausė...

Stabtelėjau sąmoningai. Norisi kažkaip vaizdingiau pasakyti, kad tąkart ant Vinco Kriauciūno stalo buvo visa bažnyčia. Jis klausė iš Liaudies Lenkijos Respublikos transliuojamų mišių...

Pas sveikinau. Tačiau žmogus Vilnis, 1988 m. gegužės 12 d.

neatsakė ir suvokiau, kad reikia elgtis kaip bažnyčioje. Nusiėmiau kepurę, atsiremiau į durų staktą. Turėjau gražaus laiko ir galvojau, kad štai kaip nesunku turėti dievo namus. Bereikia tikėti, nuosirdžiai tikėti — ir dievas tau bus visur. Neabejojau, kad žilagalviui namų šeimininkui ne daugiau kaip pasakomis atrodo prasimanymai, neva, Lietuvos valdžia persekiojanti bažnyčią. Nuosirdžiai tikintis žino, kad tai padaryti netgi neįmanoma. Šiandien štai Vincas Kriauciūnas pasimeldė su kunigais iš Lenkijos, kitąkart — su kunigais iš Vatikano. Ir nors iki lietuviškos bažnytelės Gerdašiuose ne taip toli, šis žmogus pasiliko bažnyčioje, kuri pasakysiu, jo paties namuose.

Paskui jis persižegnojo, išjungė radijo imtuvą, šiltai nusišypsojo, išėjo iš užstalės.

— Laikas ruošti mirti. Senatėje ir dievas priartėjo, — pasakė Vincas, atrodo, užmiršęs, kad jo namuose nepažįstamas žmogus. Bet tai — Dzūkija, ir kas kitur atrodytų nenatūralu, čia priimta nuo seno. Tikinčio dzūko namuose svečias visuomet yra duotas dievo.

Varniškė ir visi kiti Panemunės

sodžiai iki Druskininkų įsikūrę ant smėlėtos žemės. Prašmatnumo niekuomet čia nebuvo. O Kriauciūnas pasirodė iš tų dzūkų, kurie savo svečiui pasiruošę nukelti kepurę vien todėl, kad vaėjo ir nepraejo pro šalį. Sodyba beveik ant Nemuno kranto, o truputį atokiau — ir Juodoji Ančia. Reginys užburiantis. Išėjome iš namų ir neskubėdami nuėjome prie jos įtekėjimo į Nemuną. Lietuvos pradžia, Lietuvos pradžia! — kalbėjau mintyse. Ir buvo nekasdieniška.

Kaip norite, o nesitiki, kad šio kaimo žmonės turėjo plūgą, akėčias, kad kinkė į juos arklus — arė, sėjo, akėjo. Kad valgė duoną, išaugintą savo rankomis. Atrodė, kad tik kirvis ir pjūklas čia galėjo duoti žmogui darbą, jį maitinti, aprengti, apauti. Tačiau Vincas Kriauciūnas visą laiką buvo šalia. Jis pamena kitokį sodžiaus gyvenimą. Jo ir dabar išlikę, tačiau tik tiek, kiek galima sutalpinti ant nedidelių sodybinių sklypelių...

— Kiti sako, kad lengva čia žemė. Kad tik miškui tinka, — kalbėjo žmogus ir neigė: — Nelengva! Lengva tik pažiūrėti. Tie, kas iš jos mito, kas rengėsi, žino; oi, kokia sunki Varniškės žemelė.

Vincas Kriauciūnas, kažkada turėjęs penkis su puse hektaro šitos žemės, nesidžiaugė, kad ji apauginta mišku. Prie pat namų baltavo gražus beržynas, kiek toliau — žaliavo žemaugės, sėklinės pušys. Miško, užėmusio buvusius laukus, čia daug. Ir nelengva patikėti, kad ir Varniškės sodžius apie 1930-uosius metus pasklido į viensėdijas. O tai, sakyčiau, grynai valstietiškas reiškinys — būti, gyventi ant tos žemės lopinėlio, kuris tavo. Buvo platūs laukai, ir varniškėnai plačiai išbarstė viensėdžius. Ir išliko jie iki šių dienų, lyg toji atmintis, primenantis rugių ir grikių žydėjimą.

— Susenom. Jaunimo neliko. Visi miestan, miestan, miestan...

Zodį „miestan“ Kriauciūnas kartojė daug kartų. Jie reikė daugiau, negu galėjau suvokti. Žmogus miestui reikė daug pretenzijų dėl to, kad ištuštėjo jo paties namai: dukterė Irena įsikūrė Druskininkuose, sūnus Antanas — Birštone. Pasiliko tik su žmona, abu senukai, ir apmaudu galvoti, kad savo namuose bus paskutiniai. Vincas rodė sodžiaus namus, kurie užkaltomis langinėmis. Tuomet lyg burtą vis pasakodavo, kad ant Varniškės žemės augo ne tik miškas, augusi ir duona. Tiesa, ji buvo sunki. Tačiau neatsimena, kad kuris nors sodietis dėl to būtų užleides žemę miškui.

Dabar čia kitaip — beveik visur tik miškas. Tie laukeliai, kurie dar išlikę, irgi bus atiduoti miškui. Tad ir reikia čia pasakyti, kad Lietuva — tėvyne mūsų — prasidės mišku. Sunku patikėti, kad gali atsitikti kitaip. Seniai dūsauja, o vaikai negirdi. Kai namai ištuštėja, užkala langus. Nors nelengva tai padaryti, bet dar sunkiau — sugrįžti. Ir nėra čia prasikaltusių. Tai jie pastatė Druskininkus, Alytų, išaugino Vilnių ir Kauną, Klaipėdą ir Kapsuką... Turi kur gyventi... Tai irgi jų rankomis pastatyti namai. Žino tą visas Varniškės sodžius, bet... Prisimena sunkią savo duonelę — ir nelinksmas...

Šiandien Lietuva dar prasideda Varniškės sodžiumi, ir pirmoji ten Vinco Kriauciūno sodyba. Ji beveik ant Nemuno kranto ir labai netoli nuo Juodosios Ančios.

Pranas Karlonas

Lietuvoje kasmet gimsta apie 58 tūkstančiai kūdikių, ir medicina, tarsi geroji jėga, iš karto juos apgaubia savo rūpestiu. Tik ką sugrįžusi iš gimdimo namų mažylį lanko gydytojas, medicinos sesuo. Paūgėjus, medikai prižiūri vaikus lėpėliuose, mokyklose.

Nuotraukoje: Medicinos sesuo Rimvyda Jonikienė viename Vilniaus vaikų skyriuje.

V. Usinavičiaus nuotr.

NUOTRAUKOSE: M. Znamerovskio plakatų reprodukcijos.

OPERA YRA JO GYVENIMAS

Vilniaus „Neringos“ viešbutyje vieną dieną pasklido gandas, kad į 212 kambarį atgabentas pianinas. Tame kambaryje tąkart gyvenė „Tėviškės“ draugijos svečiai iš JAV, Bostono, broliai Randall ir Robertas Kuluniai. Jie — jau trečia lietuvių išeivių karta, jų tik seneliai buvo gimę Lietuvoje. Broliai ir jų tėvai, galima sakyti, yra „tikri amerikiečiai“ — tuo įsitikinsi, pasiklauses, kaip silpnai lietuviška šneka Robertas (tiesa, prieš porą metų jis lankė lietuvių kalbos kursus Vilniaus universitete), o Randall tvirtčiausiai moka turbūt tik vieną lietuvišką žodį „ačiū“. Iš to ir visas nesupratimas su pianinu — Robertas kažkam aiškinęs, kad į jų kambarį kasryt atnešą pieno, bet tą žodį taręs ne visai aiškiai, ir klausiusiam jam jis buvęs labiau panašus į pianiną...

Randall atvažiavo į Lietuvą su vienu tikslu — surengti keletą koncertų. Menas — muzika, daina — buvo ta universali kalba, padėjusi jam rasti ryšį su Lietuvos žiūrovu, bendrauti su jaunaisiais respublikos menininkais.

R. Kulunis gimė Jungtinėse Amerikos Valstijose 1954 m. Naujosios Anglijos ir Bostono konservatorijose mokėsi dainavimo. Dainininkas aktyviai dalyvauja koncertiniame gyvenime, dainuoja grupės „Opera Showcase“ pasirodymuose. Randall repertuare — arijos iš Dž. Pučinio, Dž. Verdžio, S. Guno, Z. Bize operų, neapolietiškos bei keletas lietuvių liaudies dainų.

Žinoma Lietuvos dainininkė, tarptautinio M. Kalas konkurso Atėnuose laimėtoja Sigutė Trimakaitė taip pasakoja apie pirmą susitikimą su Kuluniais: „Viešėjau su grupe Amerikoje. Kartą Niujorke prie mūsų priejo vaikinai, prisistatė. Pasisakė esą farmacininkas, laisvalaikio bandą kurti operas. Turįs brolių dainininką, kuris norėtų atvažiuoti į Lietuvą“.

„Tėviškės“ draugija padėjo įgyvendinti šį norą. Buvo sutarta su Lietuvos valstybine filharmonija surengti bendrus S. Trimakaitės ir R. Kulunio koncertus.

Kovo 3 d. Kaunas. Į pavakarę miestą tarsi šluote iššluoja. Kas į Sporto halę, kas prie televizorių — Kauno „Žalgirio“ krepšininkai žaidžia superfinalo rungtynes su CASK! Visas Kaunas gyvena tik krepšiniu. Ar kas tokį vakarą ateis į Filharmonijos salę? Nuogaštavimai nepasitvirtino. R. Kulunio ir S. Trimakaitės koncerte žiū-

rovų netrūko. Ilgi plojimai, glėbiai gėlių, kauniečių dėmesys ir palankumas lydėjo pirmąjį Randall pasirodymą Lietuvoje.

Po to buvo koncertas Vilniuje. Šįkart atlikėjų prisidėjo — kartu su R. Kulunio ir S. Trimakaitės dainavo Konservatorijos trečio kurso studentė Irena Zalenkauskaitė. Toks trejetas surengė dar vieną koncertą Klaipėdoje.

Visur dainininkams akompanavo Audronė Kisielūte. Ji daug padėjo repetacijose, susidraugavo su Randall — jie tarpusavyje kalbėjosi angliškai. Smagi jaunatviška draugija nuotaika lydėjo visus koncertus, keliones po Lietuvą.

Valstybinė filharmonija kartu su „Tėviškės“ draugija buvo išleidę dailias koncertų programėles — jose išspausdintos R. Kulunio ir S. Trimakaitės nuotraukos, pateikti pagrindiniai gyvenimo ir kūrybos faktai.

Neliko be užsiėmimo ir Randall brolis Robertas. Jis užfiksavo videokasetėje visus tris koncertus. Labiausiai Robertas didžiavosi, kad Randall buvo pirmas iš Amerikos atvykęs dainininkas, kuris koncertavo Klaipėdoje.

Roberto hobby — ieškoti etninių savo giminės šaknų Lietuvoje. Atvykdamas ar ne trečią kartą senelių žemėn, jis randa vis daugiau giminių. Robertas tikina, kad jo suamerikoninta pavardė lietuviškai esanti Kuliūnas. Pažiūrėjau į „Lietuviškų pavardžių žodyną“ — išties yra tokia pavardė. Ir įsitikinau — ne vienas Lietuvos Kuliūnas buvo giminė Amerikos Kuluniams. Su jais Robertas ir Randall susitikio ir Kaune, ir Vilniuje. Surado jie ir naujų pažįtamų. Padėjo daina. „Aš buvau laimingas, kad galėjau dainuoti Lietuvoje“, — kalbėjo Randall. Jo gyvenimas, kaip pats sakosi, yra opera. Norėtų dainavimo meną pasitobulinti Lietuvoje.

Algis Juodupis

IŠ M. GORKIO „MIESČIONYS“

● Aš gyvenimą mėgstu, mėgstu triukšmą, darbą, smagius, paprastus žmones! O jus argi gyvenate? Taip sau slankinėjate apie gyvenimą, ir nežinia dėl kurios priežasties, aimanuojate ir skundžiatės... kuo, kodėl, kam?

● Garbingasai miesčioni, tu meluoji! Mane žudo ne degtinė, o jėga mano... Jėgų perteklius — štai mano pražūtis.

● Jėga dabar nereikalinga. Reikalingas apsukrumas, gudrumas... reikalingas gyvatės lankstumas.

Knyga ginklui prilygo

Gal tik žilagalviai žino, kaip greitai bėga laikas, o su juo ir gyvenimas. Jau greit įpusęs penktas dešimtmetis, kai baigėsi Didysis Tėvynės karas. Tačiau visada bus įdomu žinoti, kaip ir kuo gyveno, kaip kovojo tarybiniai žmonės, apgynę pasaulį nuo hitlerinio fašizmo.

Karo pradžioje į šalies gilumą spejo pasitraukti apie dvidešimt tūkstančių Lietuvos gyventojų, tarp jų dvi dešimtys rašytojų. Karas ir knygų leidykla? Įdomu! Pirmaisiais karo metais užfrontėje pradėjo eiti šeši lietuviški laikraščiai. Ir jų laukė tėvynainiai. „Tarybų Lietuvos“ laikraštįje skaitome: „Mes, Sachunijos rajono Kominterno vardo kolūkyje gyvenantieji lietuviai, pirmaisiais mėnesiais po evakuacijos iš mūsų brangios tėviškės gyvenome tartum vieni nuo kitų atskirti: nežinojom, kur yra mūsų broliai, seserys, kaimynai, kas dabar vyksta brangiojoje Lietuvoje. Svarbiausia priežastis — neturėjome spaudos lietuvių kalba. Gaunama spauda labai džiaugiamės, skaitome nepraleisdami nė vieno žodžio“.

1941—1944 m. užfrontėje buvo išleistos 154 knygos ir brošiūros apie 2 mln. egzempliorių tiražu. Tais metais lietuviai rašytojai žengė pirmuosius žingsnius į sąjunginę literatūrą. Įvairiomis kalbomis buvo išleistos 42 lietuvių rašytojų knygos.

Nuoširdžiai ir su dideliu jausmu rašytojai iškalbėjo savo mintis apie žūtubūnių grumtynių su hitleriniu fašistu būtinumą, apie liaudies žygdarbio didingumą, tikėjimą pergale, netekimo skausmą ir sielvartą dėl Tėvynės likimo.

Lietuvių rašytojai visą laiką palaikė ryšius su Lietuviškąja divizija. Dažnai ją lankė A. Venclova, K. Korsakas, P. Cvirka, S. Nėris. Apie du metus divizijos karių tarpe praleido L. Gira ir J. Marcinkevičius, jos eilėse kovojo V. Audronaša-Suchockis, S. Zajankauskas, V. Valaitis. Čia savo literatūrinę kūrybą pradėjo P. Sirvys, K. Marukas, P. Petrukaitis. Rašytojai, skaitydami kariams kūrinius, teikdavo konsultacijas pradedantiems, o išvykdami palikdavo knygeles. Tai P. Cvirkos „Bausmės ranka“, L. Girus „Smurtas ir ryžtas“, J. Marcinkevičiaus „Atkeršysiu“, K. Korsako „Kovos įstatymas“, S. Nėries „Dainuok, širdie, gyvenimą“, A. Venclovos „Iš karinio bloknoto“, A. Sniečkaus „Lietuva kovoje prieš vokiškuosius okupantus“ ir kt.

Tų metų literatūra buvo glaudžiai susijusi su karių gyvenimu, svajonėmis, ji nušviesdavo žūtubūties jų kovas. Todėl buvo artima kariams. Retas karys savo kuprinėje neturėjo knygelės. Ją perskaitęs keisdavosi su draugais. Buvo ir tokių literatūros mėgėjų, kaip V. Rybinas (žuvęs prie Panevėžio), kuris mintinai deklamavo visą A. Puškino romaną „Eugenijus Oneginas“.

Lietuviškame junginyje kovojo ir žuvo poetas Viktoras Valaitis. Jo kovingi eilėraščiai buvo spausdinami divizijos karių laikraštįje „Tėvynė šaukia“, antologijoje „Kovos lauke“, o pokario metais išėjo rinkinys „Žygyje“ (1953). V. Valaičio, S. Nėries ir kitų mylimiausių poetų eilėraščius kariai užsirašinėdavo savuose dainorėluose, mokojo atmintinai. Ir kaipgi kitaip? Šie posmai buvo kareiviško gyvenimo veidrodys. V. Valaitis tarsi apie save ar J. Marcinkevičių, ar kitus rašytojus frontininkus yra gana aiškiai pasakęs eilėraštyje „Žodis rašytojams“. „O, pasakyti žodį, varvantį teisybę, kur kariui liptų prie širdies,

kaip raištis limpa prie širdies, kaip raištis limpa prie žaidos, rašytojas galės, kurs nebijos — kupinės svorį išmėginti, iš vieno kaitilo maitintis, žygiuot kilometrų bent šimtą, artėt į priešą, apsikast...“

Mano atmintyje išliko 1943 metų vasario pabaigos epizodas. Tuomet mūsų sekyklą perkėlė dešiniau Jegorovkos, prie kažkokių kaimelio iš 4 namų. Tuoj už kaimelio buvo mūsų karių priekinės linijos. Vieną vakarą į kaimelį atėjo J. Marcinkevičius. Sužinojęs, kad mes artileristai, J. Marcinkevičius su gailestinga šypsena pasakė: „Kam jūs, ereliai, reikalingi tuščiomis rankomis, be sviedinių?“

Naktį už kaimelio mūsų pėstininkus atakavo gausi vokiečių žvalgų grupė. Susidarė kritiška padėtis. Tada J. Marcinkevičius griebė automatą ir puolė iš namo. Mūsų parama kariams buvo pačiu laiku. Priešo antpuolis buvo atmuštas. J. Marcinkevičius vokiečius puolė pirmutinis, vesdamas į ataką ir mus visus. Mūšyje veikė taip, kad jam galėjo pavydėti daugelis net rikiuotės karininkų.

Vėliau, kovojant Kursko lanke ir Baltarusijoje, ne kartą mačiau J. Marcinkevičių žygiuojantį karių kolonoje. Kartą J. Marcinkevičius su P. Petrukaičiu užsuko į mūsų sekyklą ir iki smulkmenų klausinėjo apie tai, kaip mūsų artileristai daužė vokiečių tankus prie Ščeprickos. Jis kai ką žymėjosi bloknote. Po to ilgokai abu juokavo ir kalbėjosi su kariais, o po pietų išėjo pulko štabo link. Juis lydėjo zvimbiančios priešo kulkos.

O štai kas atsitiko prie Šiaulių. Mūšiuose su priešu tankais prie Žaliūkų kaimo žuvo beveik visi mūsų diviziono ketvirtosios ir penktosios baterijų kariai. Vienėdyje tarp Žaliūkų ir Lieporių kaimų ant mūrinio tvarto lubų buvo prikrauta keli tūkstančiai knygų, kažkieno atgabentų iš degančių Šiaulių. Kariai skaitė ir tvarkė šią biblioteką kaip savo. Ruggjūčio antroje pusėje hitlerininkai užėmė Gyтариų kaimą, o biblioteka liko „niekieno žemėje“. Tačiau ir po to iš priešų panosės naktimis kariai parsinešdavo knygas.

Skambus rašytojo žodis, nuotaininga daina fronte nuolat lydėjo tarybinį karį. Labai populiarūs karių tarpe buvo poetė S. Nėris. Apkasuose menkomis poilsio valandėlėmis kariai su ilgesiu prisimindavo tėviškę, artimuosius, susimąstydavo ir apie savo likimą. S. Nėries eilėraščių „Grįšiu“ kariai nusirašinėdavo vieni nuo kitų, taikė jam įvairias melodijas ir greitai jis tapo mėgstama karių daina. Kaip ir „Sesuo, žydrioji Vilija“. Panašaus likimo susilaukė L. Girus eilėraščių „Nuo Uralo gaudžia vėjai“. Nebuvo kario, kurio nebūtų jaudinęs A. Venclovos eilėraščių „Tėviškė“.

Beveik keturis metus karius gelbėjo motina žemė — apkasai, skalsi duona ir kareiviška milinė, o dvasios stiprybės jie sėmėsi iš literatūros, iš bendravimo su rašytojais. Ir todėl atėjo metas, kada buvo pasakyta, jog karo metais knyga ginklui prilygo.

K. Varašinskas

Istorijos mokslų kandidatas

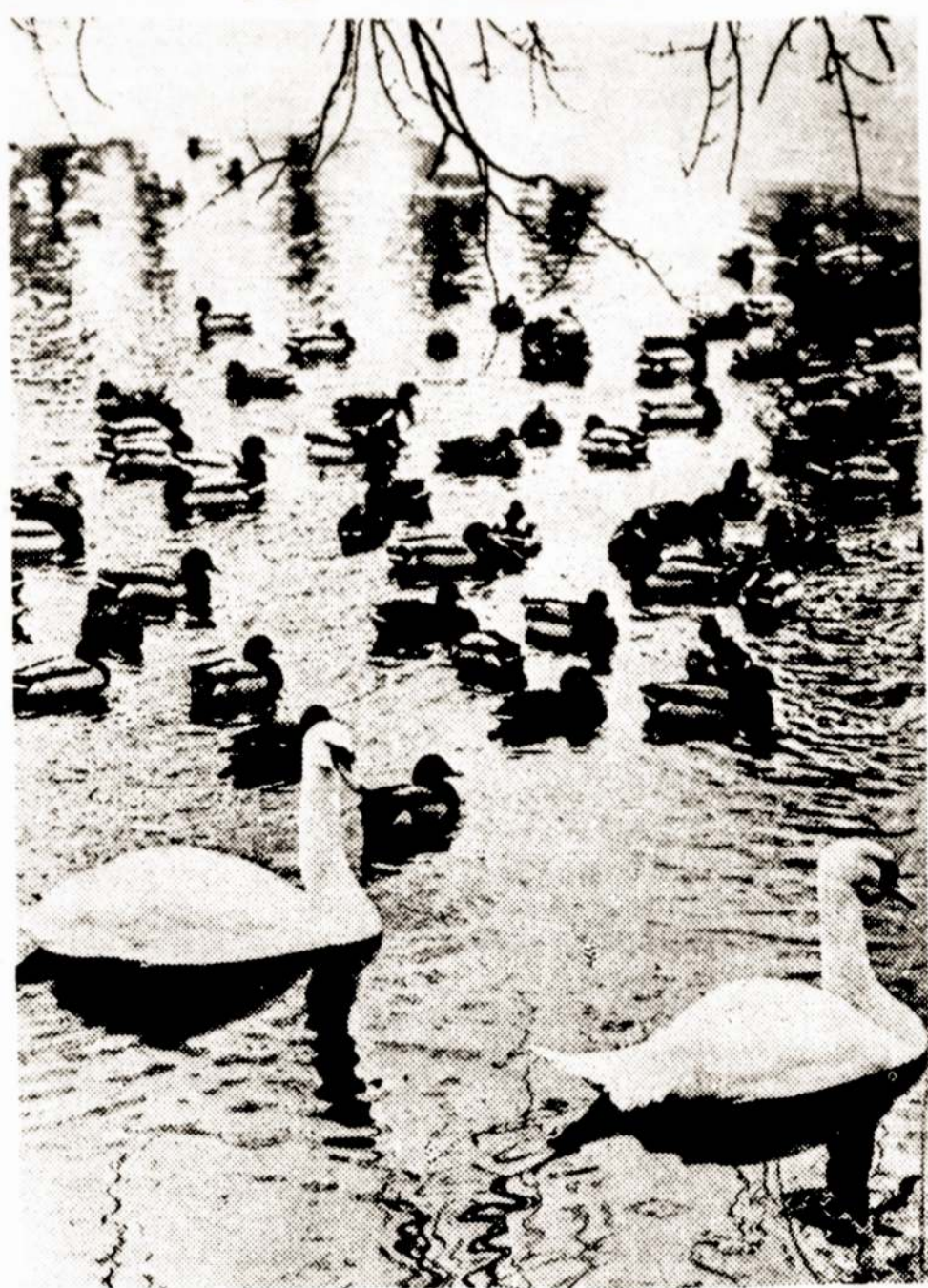
Išsiauklėjęs žmogus, kuris neišpila padažo ant staltiesės, o tas, kuris nepastebi, jei tai padaro kitas.

A. Čechovas

Komunistu galėsi tapti tik tada, kai praturtinsi savo atmintį visų tu gerybių, kurias žmonija yra sukūrusi.

V. Leninas

Vilnis, 1988 m. gegužės 12 d.

Balsogalos parko tvenkinyje žiemoja gulbės ir antys.
A. Dillo (ELTA) nuotr.

EKOLOGINĖS KULTŪROS ADRESAI

Klaipėdoje įkurtas LTSR Mokslų Akademijos ekologijos skyrius — pirmoji tokio pobūdžio mokslo įstaiga respublikoje. Iki šiol ekologinės temos buv įtraukiamos į įvairių mokslo kolektyvų darbų programą. Beje, tų ilgalaikių tyrimų rezultatu tapo unikali ir kol kas vienintelė šalyje LTSR kompleksinė gamtos apsaugos schema iki 2000 metų. Siame dokumente numatytos konkrečios priemonės respublikos vandenių, dirvų švarai išlaikyti, miškams išsaugoti, faunai praturtinti. Jau dabar atliekami didesni žuvivaisos darbai, apribotas žemės ūkio aviacijos naudojimas Nacionalinio parko, upėtakinių upių zonose, prie Žuvinto rezervato. Įgyvendinama ir vandenių apvalymo programa — pagal ją iki 1990 metų visų metalo apdirbimo ir mašinų pramonės įmonių vanduo bus visiškai išvalomas.

Klaipėdos ekologijos skyriaus uždavinys — nagrinėti pajūrio regiono ekologines problemas, jų įtaką žmogaus darbui, buičiai, sveikatai. Šie darbai taps tęsiniu tyrimų, kuriuos trejus metus atliko LTSR Mokslų Akademijos Zoologijos ir parazitologijos institutas bei respublikos Hidrobiologų draugija, dalyvaujant Klaipėdos hidrometeorologinei observatorijai, Mokslų Akademijos Botanikos, Fizikinių energetinių problemų institutams. Bus sukaupti išsamūs duomenys apie Kuršių ekosistemą ir sudaryta kompleksinė Kuršių marių ir Klaipėdos miesto gamtos apsaugos schema, numatytos priemonės atstatyti gamtinis resursus, o jie šiuo metu yra sumenkėję. Ekologiškai bus tiriama ir Baltijos jūra prie Lietuvos krantų.

Šiuo metu mokslininkai pateikė tokias pagrindines rekomendacijas: sustabdyti Kuršių marių krantų eroziją, rekonstruoti Šilutės rajone, Nemuno deltoje, polderių sistemą, Nemuno žemupyje nebe naudoti žemės ūkio aviacijos, o Vilnis, 1988 m. gegužės 12 d.

regiono įmonėse pilnai įdiegti bei atliekinės gamybos technologijas. Mokslininkų nuomone, šis uždavinys bus įgyvendintas per artimiausius metus.

Ekologijos centre dirba daugelio specialybių mokslininkai: matematikai, fizikai, geografs, biologai, meteorologai, chemikai, medikai, miškininkai, gamtos augininkai. Tokie tyrimų centrai netrukus įsikurs Šiauliuose ir Utenoje.
Viktoras Armalis

KOMPIUTERIZACIJA TRADICINĖJE PRAMONĖS SAKOJE

Gerai žinoma tiesa: tradicinės pramonės šakos — pačios konservatyviausios. Jų produkcija paprastai turi paklausą, gamybos technologija išbulinta, o gamybos kaštai ekonomiškai apsimoka, tačiau nūnai Lietuvoje toks metas, kai ūkininkavimo sėkmė priklauso nuo kiekvienos sutaupytos kapeikos.

Būtent su ta mintimi Plungės dirbtinių odų gamyklos kolektyve buvo galvojama, kaip užtikrinti kai kuriuose gamybos baruose nepatraukiamą darbo režimą. O kaip tik šiose „spragelėse“ būdavo didžiausi nuostoliai. Problemą spręsti buvo pavesta technologinių procesų automatizuoto valdymo sistemų skyriaus specialistams. Atlikus tyrimus, paaiškėjo, kad technologinius nuostolius galima žymiai sumažinti, įdiegus kompiuterizuotas kontrolės sistemas. Esme labai paprasta: elektronika operatyviai seka technologinį procesą ir fiksuoja net pačius menkiausius nukrypimus. Na, o paimamos gamybininkams belieka tik labai operatyviai pašalinti kliuvinus. Taip dirbant, sumažėjo broko, gerėja produkcijos kokybė.

Kompiuterinę kontrolę buvo nartata įdiegti viename imliausių darbo barų — odų kalandravimo technologinėje linijoje.

Jonas Vallukevičius

IŠ KELIONIŲ PO LIETUVĄ

Diena Prienuose

Fotografinį miesto vaizdą palieku fotografams ir kino dokumentalistams. Galbūt tai nerimta, bet už juos tikslesnis nebūsi. Todėl sąmoningai stengiuosi, kad miesto namų fasadai neužstotų gyventojų.

Prienai — eilinis Lietuvos miestas. Netgi norėsi pasakyti — miestelis. Nepriylgsta nei Vilniui, nei Kaunui. Nepriylgsta net jo pašonėje esantiems Alytui ir Kapskui.

Prieš penketą metų, atėjęs į Prienų knygyną, suradau ten Povilo Ventos knygą „Diena stipresnė už naktį“. Džiaugiausi jausdamas, kaip lengvai pavadinimas PRIENAI „perskamba“ į pavadinimą PIRENĖI. Povilas Venta, žinomas pažangiosios lietuvių išeivijos Jungtinėse Amerikos Valstijose veikėjas, yra pilietinio karo Ispanijoje dalyvis. Jo knygoje tuomet aptikau nemažą šūsnį atsiminimų apie Pirėnų tėvynę — Ispaniją.

Tuomet atrodė, kad nieko gražiau už dviejų žodžių — Prienai ir Pirėnai — muzikinį sąskambį nesurasiau. Prienai buvo čia pat, abipus Nemuno, o Pirėnai — už devynių žemių. Buvo lengva, malonu jausti tokį didelį atstumą ir žinoti, kad ir tieji kraštai išvaikščioti lietuvių. Tik ne ieškant ten laimės, ne ieškant prasigijimo; Povilas Venta ir jo bendražygiai buvo pirmieji ten kruvinose grumtynėse susirėmę su fašizmu. Apie trisdešimt lietuvių žuvo ar dingo be žinios. Todėl toks tolimas atstumas iki Ispanijos neatrodė nei tolimu, nei skiriančiu.

Šią kartą atsitiko kažkas labai panašaus.

Prieinant Karolio Poželos gatvę, man parodė trumpais kailiniais žmogus, išėjusį į prieklėtį. Pasakė: — Laukia iš Afganistano sugrįžtant sūnaus.

Stabtelėjau. Noras pasivaikščioti po miestą pradingo. Argi taip jau svarbu pasakyti, kiek tūkstančių žmonių gyvena Prienuose? Kad miestas išaugęs iki penkiaaukščių mūrų? Neatrodė svarbu žinoti ir tai, kad netrukus gyvenamųjų namų statybas Prienai permes į dešinę Nemuno krantą. Akis ir galvą užėmė trumpais kailinukais žmogus: yra Prienuose namų, kuriuose laukiama sugrįžtant iš Afganistano. Ir patikėjau, kad žmogaus paveikslas miesto peizaže užima svarbią vietą. Tas trumpais kailinukais žmogus kilstelėjo aukščiau už jų aukščiausius namus.

Netrukus mane supažindino su Adele Skrupskiene.

— Ar jums patinka šis miestas? — pagavęs patogesnį momentą, ryžausi stačiokiškai klausimui.

— Ar patinka man Prienai? — perklausė Skrupskienė. Palaukė valandėlę. Nepastebimai nužvelgė

nuo kepurės iki batų.

— Kito miesto niekuomet neturėsiu, — atsakė.

Iš enciklopedijų sužinau, kad Prienų dvaras paminėtas jau 1502 metais. Prie jo kūrėsi miestelis, šešioliktojo amžiaus viduryje tapęs seniūnijų centru. 1609 m. Prienai gavo Magdeburgo teises. Tačiau enciklopedijose nepasakyta, kokie žmonės augino Prienus. O Adelė Skrupskienė išaugino penkias dukteris ir visos gyvena Prienuose. Keturios jau ištekėjusios, augina dukras ir sūnus. Susirinkus namuose kartu su anūkais, susidaro arti trisdešimt žmonių šeimynėlė. Nei vienam iš jų niekur kitur gyventi netekę — vien tik Prienuose. Enciklopedijose taip pat nepasakyta, kiek kartų degė Prienai. Tiesa, to nežinojo ir Adelė, bet paskutinis gaisras nusiaubė ir jų namus. Juodomis, išdegusiomis akimis sužiuro gaisravietės, bet žmonės, padejuodami, pabėgdavodami, vėl kibo į miesto statybą. Nesunku vaizduotis juodą, apdegintą žemę ir jos gyventojus vėl ir vėl iš naujo įsikuriančius toje pat vietoje prie Nemuno.

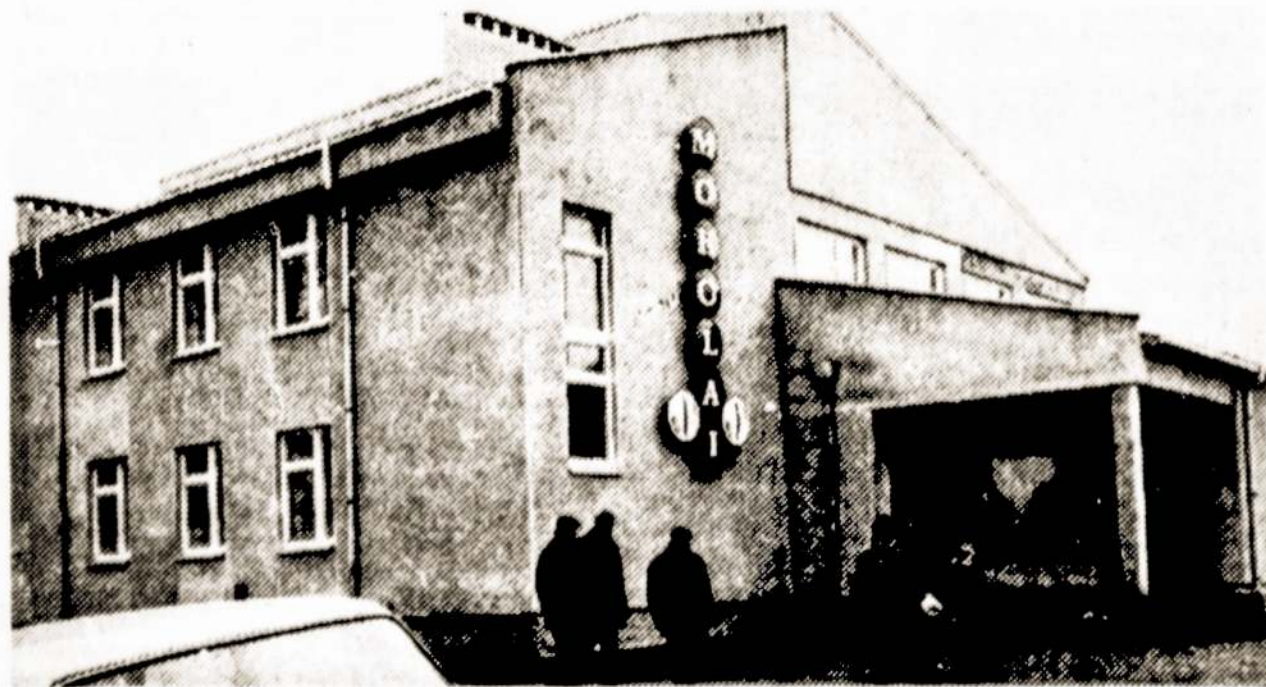
Prie jo atėjau vakare, kai miestas suspindo elektros lempučių šviesomis. Upė buvo balta nuo plaukiančio ižo. Balti, apšerkšniję lyčių gabalai priminė daugybę gulbių. Upė čia paneria po tiltu ir nuplaukia Kauno link.

Vėl prisiminiau žmogų, laukiantį sūnaus iš Afganistano, moterį, išauginusią penkias dukteris, kurioms, kaip ir jai, kito pasaulio nereikia. Išvyksta kur, pasižvalgo, pavieši — ir vėl atgal į Prienus. Buvo truputį piktoka, kad nepavyko sutikti architektės. Ji irgi išaugusi iš Prienų žemės. Tai — Dalia Kavaliauskaitė. Reikalas tas, kad būtent ji miestui padovanojo gražiausią pastatą. Niekas tuo neabejoja, nors niekas dar jo nematė, kadangi jis tik projekte. Tačiau kaip nepatikėsi, jeigu projektavo prienietė! Būsimų kultūros namų sąmatinė vertė 1749 000 rub. Ir ateitis parodys, kaip jie bus priimti Prienuose.

Geras jausmas apima, kuomet galvoji apie tuos, kas ištikimi gimtinei. Tai, beje, labai nelengva. Kai mūsų miestų peizaže atsistoja tokie žmonės, tai jau miestai nesikartoja — kiekvienas savotiškas, originalus, tik vienintelis pasaulyje. Ir Prienai, nedidelis Lietuvos miestas, netgi norėčiau pasakyti — miestelis, — vienintelis toks pasaulyje. Prisimena Ispanija, prisimena Afganistanas, gaisrai per karus ir po karų, ir supranti, kaip plačiai pasaulyje Prienų žmonės kalba lietuviškai...

Stovėjau, dūmojau, o netoli į Nemuną savo vandenį plukdė Revuona...

Pranas Karlonas

Naujasis prekybos centras „Mokolai“ atvėrė duris Kapsuko rajono Lenino ordino Černiachovskio kolūkio žemdirbiams.

G. Svitajaus nuotraukoje prekybos centras „Mokolai“.

RESPUBLIKOS MIESTAI: KAUNAS ŠIANDIEN

Kalnėčių gyvenamasis rajonas.

Dovydo Filgello nuotr.

PASLAUGA GRĮSTA PASITIKĖJIMU

Suskamba telefonas ir dispečerė Valė Končienė pakėlė ragelį:

— „Informreklama“ klausol!

Ir tuojau dispečerė žurnale ima pildyti užsakymo turinį. Skambino pilietis iš Janapolės, nori įsigyti medžioklinį terjerų veislės šunį. Tačiau neranda. Prašo „Informreklamos“ padėti.

— Jūsų užsakymas priimtas. Šunų savininkų adresus atsiųsime laišku, jei ką nors išsirinksite, mūsų adresu atsiųskite už paslaugą mokėstį — rublį...

Toks „Informreklamos“ įstatymas — apsimokėti reikia tik tada, kai kliento pageidavimai išpildyti. Ir svarbiausia, informacija teikiama telefonu — užtenka paskambinti iš bet kurio respublikos kampelio. Tokia pagarba užsakovams, toks pasitikėjimas jais „Informreklamai“ per pusmetį pelnė populiarumą visoje Lietuvoje. Iki šiol, beje, tokių paslaugų oficialūs informaciniai biurai neteikdavo.

Užtat patikslinkime — „Informreklama“ — tai ne šiaip paslaugų biuras, o kooperatyvas. Įstatymas dėl individualios darbinės veiklos atvėrė plačias perspektyvas vystyti ne tik plataus vartojimo gaminių, bet ir paslaugų sferą. O informacinės veiklos baruose iki šiol buvo neplėšti dirvonai. Taip prie Vilniaus rajono buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato atsirado kooperatyvas „Informreklama“. Nūnai šio kooperatyvo 200 reklaminių informacinių punktų įsikūrę visuose respublikos rajonuose, daugelyje kaimo vietovių. Kooperatyvas vienija apie 300 žmonių — mokytojus, pensininkus, studentus, paštininkus, žodžiu, tuos, kurie turi atliekamo nuo pagrindinių pareigų laiko. Neseniai nauji kooperatyvo punktai įsikūrė Jonavos rajono Beržų tarpkolūkinėje gyvuliainkystės įmonėje — jo šeimininkė bendrabučio komendantė O. Gunauskienė, Kapsuko rajono Meškučių anklavinė

darbuojasi pensininkas P. Šmulskytis.

Jau minėtas užsakymas — ne toks jau tipiškas. Šiandien kooperatyvas yra atlikęs per 10 tūkstančių užsakymų. Daugiausia paslaugų suteikiama kaimo žmonėms. O būtent jiems labiausiai ir stinga informacijos apie tai, kur galima kreiptis įvairiais reikalais. Sakysim, kolūkiečio sūnus ar dukterį — tojo į aukštąją mokyklą sostinėje, reikia jį apgyvendinti. Anksčiau tekdavo stoviniuoti prie skelbimų lentų, klausinėti pažįstamus. Reikalas užtrūkdavo geriausiai atveju porą savaitių. Dabar užtenka paskambinti į „Informreklamą“, ir per penkias minutes gausi pluoštą adresų. Beliks išsirinkti variantą. O ši paslauga kainuos tik rublį. Patogu ir gyvenamojo ploto nuomotojams — davei „Informreklamai“ savo adresą ir lauk nuomininkų. Man būnant kooperatyvo dispečerinėje, kaip tik skambino su tokiu pasiūlymu vienas vilnietis. Po kokio pusvalandžio šis adresas buvo įteiktas dviem jaunuoms specialistėms, atvykusioms Vilniun į kursus.

„Informreklama“ padeda rasti slauges ir aukles. Štai neseniai bitininkas iš Utenos V. Anužis teiravosi, kur pirkti automobilį „Niva“, mat šis automobilis jam reikalingas važinėti po kelių rajonų ūkio darbo reikalais. „Informreklamon“ suplaukia pasiūlymai parduoti sodybas, čia teiraujamas kalvio, galinčio nukalti židinio grotelės, klausama, kur pirkti veislinių gyvulių, sėklų, siuvimo ar mezgimo mašiną, kaip rasti patikimą dantistą, suremontuoti žolės pjovyklę...

Paslaugų spektras — be galo margas. Ir visi čia randa patarimą ar pagalbą. Užtat „Informreklama“ pagrįstai galima pavadinti „gyvenimiškų problemų kooperatyvu“.

Valdas Araminas

TADO IVANAUSKO IPĖDINIAI

Vytauto Melvydo rankose — pačią ekspedicijos talismaną — preparuotą didžiulės lašišos — ketos — galvą. Smailiais, vinies didumo dantimis nusagstyti žandikauliai atrodė labai įspūdingai.

— Ketų gimtinė — Tolimieji Rytai. Ši žuvis sugauta už 10 tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos, vienoje upių, įtekančių į Ochotsko jūrą, mūsų paskutinės ekspedicijos metu, — pasakojo Vytautas Melvydas. Jis — mokslininkas, Taikomosios enzimologijos instituto bendradarbis, tačiau savo laisvalaikį skiria kelionėms. Beveik kasmet Vytauto Melvydo vadovaujama Vilniaus turistų klu-

bo grupė leidžiasi į tolimas ekspedicijas po Sibirą, Taimyro pusiasalį, Uralą. Priešpaskutinėje ekspedicijoje Evenkijos upėmis vilnietis turistai irgi surinko gausią žuvų bei paukščių kolekciją, mat jie ne tik keliauja, bet ir talkina Tado Ivanausko zoologijos muziejui. Minėtoje kolekcijoje yra ir stambus taimenis — Sibiro upių puošmena, stambiausia lašišinė žuvis, kai kurių tyrinėtojų duomenimis, išauganti iki šimto kilogramų.

Tado Ivanausko muziejui pradžią davė garsiojo Lietuvos gamtininko surinktos kolekcijos. Dabar šį darbą tęsia profesoriaus mokiniai. Tačiau ir talkininkai ne-

GRAŽIOJI VILNIETĖ-88

Vilniaus sporto rūmai šiomet sumanė ir paskelbė neregėtą negirdėtą Lietuvoje konkursą „Gražioji vilnietė-88“. Tiesa, atsirado skeptikų, kurie purkštavo, kad grožio etalono paieškos — aki-brokštas dailiajai lyčiai. Nėra negražių merginų — tiesiog kiekvienas vyras turi savo skonį. Todėl pasiteiravau, kaip vyko pasiren-gimai finaliniam konkursui? Kaip į konkursą pažūrėjo dailioji lytis?

Naujovės visada prikausto dėmesį. Pasirodo, vilnietės konkursu susidomėjo labai aktyviai. Konkursą rengėjai painformavo, kad 110 merginų pareiškė norą pretenduoti į gražiausios vilnietės karūną. Beje, pagal konkurso nuostatus jame galėjo dalyvauti 17—26 metų merginos ir moterys. Žinoma, tokio renginio žiuri — vyrai. Ir jiems buvo labai nelengva atrinkti kandidates finaliniam turui. Visos pretendentes, kaip pažymėjo vienas komisijos narys, panorėjęs likti inkognito, buvo ir simpatiškos, ir elegantiškos, ir žavingos... Beje, kai kuriuos komisijos narius dar tebekankina jautė, kad pačios gražiausios vilnietės galbūt ir nesiteikė dalyvauti konkurse, savaime jausdamos savo pranašumą.

Tačiau dabar burtai mesti trylika merginų gavo teisę dalyvauti finale, kuris tapo grandioziniu renginiu. Statistikos mėgėjams galime pasakyti, kad dauguma iš trylikos — studentės ir moksleivės.

Finalinį turą režisavo LTSR nusipelnęs artistas režisierius V. Aleksandravičius, choreografas A. Mažeika bei dailininkas A. Vaitukaitis.

Ne mažiau įtemptos dienos ir pretendentes į gražiausios vilnietės karūną. Kasdien vyko repetitijos, buvo siūvamos suknelės.

mažai prisideda. Per pastaruosius metus muziejaus darbuotojų ir pagalbinių ekspedicijos muziejaus fondus papildė 5 tūkstančiais eksponatų.

Be jau minėtų lašišinių žuvų bei retų Siaurės paukščių, atgabenta ruonių, įvairių jūros gyvūnų kailių. Net dvi ekspedicijos keliavo Vidurinės Azijos maršrutais. Kyzylkumo dykumoje surinkta gausi vietinių vabzdžių kolekcija.

Netrukus nauji eksponatai užims vietas muziejaus salėse. Kol kas skulptoriai iš molio lipdo natūralaus dydžio ekspedicijose igytų žvėrių statulas, kurias paskui patyrę preparatoriai „apvilks“ kailiais. Būtent šios gudrybės dėka gyvūnų iškamšos atrodo kaip gyvos.

Viktoras Araminas

nes per vakarą keturis kartus teko keisti tualetą, be to, merginos mankštinosi Vilniaus miesto klinikinės ligoninės fizioterapijame skyriuje.

Begalę rūpesčių turėjo ir vakaro rengėjai. Ir neatsitiktinai — toks renginys Lietuvoje vyko pirmą kartą, o užsimota labai plačiai. Vien tik konkurso dalyvių rūbus siuvo kelios firmos, buvo išleisti specialūs bilietai. Apie penkiolika Vilniaus įmonių skyrė konkursui lėšas, įsteigė vertingus prizus finalinio turo dalyvėms.

Na, o kas laukė gražiausios vilnietės? Pirmiausia, šlovės karūna, kuri suteikia teisę nemokamai keliauti į užsienį, fotografuoti stambiausiems leidiniams ir žurnalams, sulaukti pakviėtimų filmuotis, dalyvauti įvairiuose renginiuose.

Konkurso svečiais buvo ir žmonės, atvykę iš užsienio, tarp jų muzikantai, režisieriai ir kiti talentų ieškotojai.

Ir štai — gražiausios vilnietės karūna atiteko Vilniaus 6-osios vidurinės vakarinės mokyklos moksleivei Ingridai Mikėlionytei.

Valdas Araminas

Detroit, Michigan

Mirė Pranas Ulinskas

Kovo 29 d. mirė pažangietis Pranas (Frank) Ulinskas, sulaukęs 99 metų amžiaus. Už šešių mėnesių būtų buvęs 100 metų. Užgeso jo pailsusi širdelė savuose namuose. Buvo pašarvotas Val Bauža laidotuvių namuose, 1930 — 25th Street, Detroite, palaidotas Woodmere kapinėse prie savo mirusios žmonos. Laidotuvių namuose ir kapinių koplyčioje gražiai atitinkamą kalbą pasakė Alfons Rye.

Velionis Pranas Ulinskas buvo gimęs 1888 metais rugsėjo 15 d. Lietuvoje. Jo tėveliai buvo Simonas ir Antose Ulinskai. Velionis atvyko iš Šakių apskrities, Priegų kaimo į Ameriką 1905 m. rugpjūčio 5 d. į Chicago. Vėliau atsirado Wisconsinė dirbo miško medžiagos sandėlyje; pagaliau apsigyveno Detroite, kur visą laiką gyveno iki mirties. Susipažinęs su Ieva Venslova susituokė 1914 m. vasario 7 d. Gimė sūnus Algirdas.

Gyvendamas Detroite vertėsi įvairiais darbais: turėjo plaukų kirpyklą, žaidimo kambarį, bufetą, bet tas nuosavybes baigė 1945-aisiais metais. Dirbo įvairiuose fabrikuose: Ex-Cello korporacijoj, Packard Motor Car Company ir t.t.

[Nukelta 2 pusl.]

Vilniai, 1968 m. gegužės 12 d.

[Atkelta iš 6 pusl.]

Velionis visą savo gyvenimą dirbo pažangiajame judėjime. Per daug metų buvo ALDL 52 kp. sekretorius; priklausė prie Detroito Lietuvių klubo. Visą amžių skaitė laikraščius "Laisvė" ir "Vilnis"; kiekvienais metais stambiai aukodavo abiem laikraščiams ir Detroito lietuvių jaunimui.

Velionis užsitaravo savo poilsio. Pranas paliko dideliame nuliūdime sūnų Algirdą, marčią Ann, anūką Walter, anūką George ir jo žmoną Beverly Rye Olin, proanūkius Renee ir Marc; sūnėną Petrą Gyvį ir šeimą bei kitus gimines, pažįstamus ir įdėjos draugus.

Grabnešiai buvo velionio anūka Walter ir George; Kęstutis Garelis, Albert Stacey, Edward Salas ir Steve Nazaram. Kapinių koplyčioje, laidotuvių direktorė Yolanda Bauza Zaporackienė visiems padėjo už dalyvavimą laidotuvėse ir visų giminių vardu, pakvietė dalyvius pietums į Sweden House, Allen Park, Michigan.

Velionis palaidotas prie mirusios žmonos Ievos, kuri mirė 1967 metais gruodžio 1 d.

Tai taip užsibaigė mūsų draugo Prano Ulinsko gyvenimas. Lai jis ramiai ilsisi Woodmere kapinėse.

Serga klubietės

Klubietė Margaret Skaistys sunkiai sirgo, buvo Seaway Ligoninėje, Trenton, Michigan. Kankinosi širdies ir cukrinės liga. Doktorai, negalėdami išgydyti — turėjo nupjaut kairiąją koją. Kai ligonė paleido iš ligoninės, ji gyvena Rivergate Convalescent Center, 14041 Pennsylvania Dr., Riverview, Michigan.

Ten pat gyvena Zuzana Dantienė. Aplankykite nuobodaujančias lietuves. Joms bus linksmiau.

Serga klubietė Alice Sharkienė. Tebegyvena namie, bet ir ją turi kas nors prižiūrėti. Jai sunku vaikščioti ir namus tvarkyti. Jos adresas yra 19552 Hamburg, Detroit.

Klubo susirinkimas

Kovo 27 d. įvyko Detroito Lietuvių klubo susirinkimas. Jame dalyvavo daug narių. Po susirinkimo buvo vaišės, kurias paruošė Estelle Smith ir Emma Rye. Švenčių proga, Estelle Smith iškepė pyragaičių su mažom vištelėm. Virtuvėje pagalbėjo Mary Nienus ir Alice Stacey.

Vyrų ir Moterų klubai

Lietuviai biznieriškai buvo susirinkę kovo 12 d. Alfons ir Emma Rye namuose.

Kovo 25 d. moterys (sorority) savo mėnesiniame susirinkime Aldona Petruš namuose. Prie vaišių pagalbėjo Alda Liminsky. Šis moterų klubas žinomas kaip LDS Sorority, susiorganizavo per antrąjį pasaulinį karą, kuomet vyrai išėjo kariuotė, per pastaruosius 25-erius metus; po susirinkimo ir vaišių narės siūdavo balnelius sergantiems vėžio liga (cancer pads). Žmonėms sakoma, jog jos pasiuvė daugiau kaip 18,000 balnelių. Už jų darbą trylika moterų gavo 25 metų darbo ženklukus (pins). Jos ženkliais pasipuošusios linksmos.

Detroito LDS 21 kp. gerai gyvuoja. Mėnesinis susirinkimas įvyko balandžio 10 d. Detroito Lietuvių klubo patalpose. Prie kitų reikalų, buvo išrinkti penki delegatai į LDS suvažiavimą, įvyksiantį Vilnis, 1988 m. gegužės 12 d.

EXTRA

Vilniaus Jaunimo teatro trupė jau Amerikoje. Pakeliui į Texas valstiją staptelėjusi New Yorke netgi davė spektaklį plačiai žinomame lietuvių kultūros centre Židinyje, į kurį susirinko mažiausia 500 tautiečių. Publika svečius nuo scenos palydėjo ilgai trunkančiais plojimais.

Į Čikagą trupė, net apie 35 žmonės, ketina atvykti gegužės 22 d. Čia jos pasitikimas ir pasirodymas scenoje, kiek teko sužinoti, vyks Jaunimo Centre gegužės 29 d. vakare.

Brooklyn, New York

Skaudu pranešti, kad **Nastė Buknienė**, "Laisvės" ūgametė Sekretorė labai sunkiai serga, jau ilgoką laiką kankinasi kojoms sunegalavus. Pabuvusi keletą kartų ligoninėse, nors ir gerų daktarų priežiūroje gydoma.

Kovo 20 d. mirė ilgametis "Laisvės" ekspeditorius ir namų prižiūrėtojas **Bill Malin-Malinauskas**, staigaus širdies priepuolio nugalėjo — mirė . . .

"Laisvės" namuose dirbo per virš 25-erius metus, dažnai aukodavo "Laisvei" ir kitus darbus atlikdami, o taip pat priedo — paskirdavo, o taip pat priedo — paskirdavo ir "Laisvei" aukų.

Valys Bunkus, ilgus metus gyvenęs Amerikoje, dabar pasistatęs namus Kapsuke, Lietuvoje, paaukojo 5,000 rublių amerikiečių lietuvių lakūnams Dariui ir Girėnui pagerbti Lietuvoje, jiems pastatyti paminklą.

Ona Čepulienė brooklynietė, eidama duobėtu šaligatviu parpuolė ir susižeidė veidą ir ranką. Dar laiminga, kad nesusilaužė kaulų. Jos draugai ir draugės per "Laisvė" Onutei linki greit sustiprėti-pasveikti.

rugpjūčio 12 ir 13 d. Bushkill, Pennsylvania. Delegatai: Tony Rye, Minnie ir Chuck Tvaska, Ann Maezes ir Ruth Gugas. Kuopos narė Bertha Rye, yra centro valdyboje, ir žinoma suvažiavimuose kaip centro valdybos narė. Nutarta sekantį susirinkimą suruošti vakare balandžio 30 d. po bowlerių pamokų. Bandoma įpratinti ir jaunuosius narius susirinkimuose dalyvauti.

Po susirinkimo buvo vaišės, kurias paruošė Mildred Vasaris. Tortą iškepė ir aukojo Ruth Gugas. Virtuvėje dirbo Mildred Vasaris, pagelbstint Minnie Tvaska.

Bowleriai

Bowlerių (kėglio) turnyras įvyks gegužės 13, 14 ir 15 dienomis Detroito. Kovo 19 d. buvo pamokos. Butelį stiprios aukojo Lyben šeima; laimėjo Lou Turzak. Maistą aukojo Lyb a šeima; pagamino Albena Nusėda-Lyben. Pagalbininkės buvo Emma Rye, Estelle Smith ir Ann Balchūnas. Bilietėlius paravinėjo Alfons Rye. Skanumynų stalą aukojo Estelle ir John Smith.

Rytojaus dieną — kovo 20 d. vėl buvo pamokos (scotch doubles) ir vėl visi susirinko į Detroito Lietuvių klubą vaišėms ir pasilinksminimui.

Stefanija

Aplankykite Lietuvą

Abiejų pažangiųjų laikraščių ("Vilnis" ir "Laisvės") aktyvas šiemet organizuoja septynias turistines grupes vykti į Lietuvą. Kaip visuomet, grupės Vilniuje pasitiks Tėviškės draugija. Šių grupių turistai turės progą aplankyti savo gimtąsias vietas, pabuvoti su giminėmis, draugais bei pažįstamais.

Jau susitarta, kad visais kelionės reikalais rūpintųsi American Travel Service Bureau agentūra, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643, telefonas (312) 238-9787. Dėl daugiau informacijų kreipkitės į "Vilnis" įstaigą, 3116 S. Halsted St., Chicago, IL 60608, telefonas (312) 842-7325.

Grupės išdėstytos sekamai:

Išvyks ir atvyks	Kur kiek naktų nakvos
Gegužės 24 Birželio 12	Maskvoje 2, Vilniuje 15, Maskvoje 1
Birželio 20 Liepos 9	Maskvoje 2, Vilniuje 15, Maskvoje 1
Liepos 5 Liepos 20	Maskvoje 2, Vilniuje 10, Maskvoje 2
Rugpj. 8 Rugpjūčio 29	Belgrade 1, Maskvoje 2, Vilniuje 15 Moscow 1, Belgrade 1,
Rugpj. 29 — Rugsėjo 12	Maskvoje 2, Vilniuje 10, Maskvoje 1
Rugsėjo 6 Rugsėjo 25	Maskvoje 2, Vilniuje 15, Maskvoje 2
Spalio 4 Spalio 19	Maskvoje 2, Vilniuje 10, Maskvoje 2

Kaštus

Pirma grupė iš Čikagos \$2315.00, iš New Yorko \$2205.00
Antra grupė iš Čikagos \$2115.00, iš New Yorko \$2305.00
Trečia grupė iš Čikagos \$2150.00, iš New Yorko \$2040.00
Ketvirta grupė iš Čikagos \$2115.00, iš New Yorko \$2305.00
Penkta grupė iš Čikagos \$2150.00, iš New Yorko \$2040.00
Šešta grupė iš Čikagos \$2415.00, iš New Yorko \$2305.00
Septinta grupė iš Čikagos \$1825.00, iš New Yorko \$1715.00

P.S. Kadangi lėktuvais keliauti kainos nėra pastovios, tai ir su šiomis grupėmis keliauti į Lietuvą, iškeliavimo metu, gali būti truputį brangiau ar pigiau.

Adm.

LAIŠKAI IR PARAMA

Gerbiamoji "Vilnis" redakcija:
Pasiunčiu \$50 čekį. Tai bus už dvi prenumeratas į Lietuvą, likusi dešimt dolerių auka laikraščiu, kad "Vilnis" ilgai gyvuotų.

N. Iešmantienė
Lauderdale Lakes, Fl.

Dear Friends:
Enclosed is a Money Order for \$20. \$15 for subs. and \$5 donation. Sorry am late in payment.

Blanche Shlakis
Laurence, Mass.

Mary Brennan of Clearwater, Florida, sent us a new subscriber Helen Chaplick of Marlton, New Jersey. Welcome to the Vilnis group.

Also subscription renewals of A. Duda, St. Petersburg plus \$5.00 donation and J. M. Lukas. **Adm.**

Dear Friends:
I am former **Laisvė** subscriber. Please enter my subscription to **Vilnis**. Enclosed is a check for the subscription for one year in the amount of \$15.00; also included is \$5.00 donation.

Best wishes for a successful future.

A. O. Anderson
Waterfront, NY

Gentlemen:
Enclosed herewith is check to your order for \$15 representing a one year subscription to your newspaper to start immediately. Send to John Vasil.

Olga Brynga

Dear Sir:
Enclosed is my check for \$65. This is to cover the \$15 renewal for the Vilnis paper and a \$50 donation in memory of my late father Joe Koll.

Dad passed away October 11,

1986. He asked that although I don't know any Lithuanian, I continue to support his paper.

Since my father left us, I have discovered a cousin's daughter who can write beautiful English. They live in Vilnius. We correspond and are becoming very close via the mail.

Le Verne Coll
Phoenix, Arizona

Ed. note — During his lifetime Joe Koll was an ardent supporter of **Vilnis** with donations and subscribers. We are happy to have his daughter in his footsteps.

Manager of "Vilnis"

Dear Julius:
Enclosed is my check for \$500.00 to cover the enclosed memorial of my family. Loving the limited publication of the "Vilnis", would very much admired it being edited in the issue that comes nearest to Memorial Day.

Hope the unburdening of the "Laisvė" on the "Vilnis" shoulders will not create too much of a burden to bear. Always my best wishes.

Mildred Kubilius
Hot Springs, Ark.

Brangūs draugai:
Please accept \$15.00 for a subscription to "Vilnis".

My father John Yuška, and I have been readers of "Laisvė" for years and wish to continue now with "Vilnis". Please mail to Henry Yuška.

Henry Yuška
Richmond Hill, N. Y.

Gentlemen:
Enclosed you will find my check for \$20 to cover a one year subscription to Vilnis for my cousin in Lithuania. Her name and address is

Arthur R. Petrick
Elka Park, New York

TARPE MŪSŲ

— Primename, kad Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyks gegužės 17 d. "Vilnius" salėje 12 val. Susirinkime bus proga užsimokėti narines duokles. Gerai būtų, kad narės atsineštų narinės duoklės mokėjimo kvėpentes.

— Plačiai žinoma kalifornietė Sonia Karosienė, aktyvi taikos darbuotoja ir uoli vilnietė, neseniai pergyveno sunkią operaciją. Šiuo metu Sonia randasi jau namie. Jos adresas: 577 Kenilworth, San Leandro, CA 94577.

— Kviečiami susirinkime dalyvauti ir Ex Mainerių klubo nariai pasitarti, kad abiejų organizacijų narių susirinkimai vyktų tą pačią dieną, nes yra nemaža, kurie bei kurios skirtingose dienose negali abiejų organizacijų susirinkimuose dalyvauti.

— Vėlionės Uršulės Juodaitienės duktė Ruth Cogler pažįstamiems dalino cigarus ryšium su tuo, kad susilaukė anūko ir tapo močiute. Cigarus dalino šokoladinius. Sveikinu ją.

— Reiškiu gilią užuojautą gyvenančiam Pompano, Fla., A. Gabriui, mirus jo seseriai. Turiu pasakyti, kad A. Gabrys paspėjo persikelti gyventi Floridoje, kol dar sesuo tebebuvo gyva ir pasimatė su ja prieš jos mirtį.

— Motinos dienos proga, gegužės 8 d., taikos šalininkės Daley Plaza turėjo konferenciją, nukreiptą prieš ginklavimąsi. Konferencijoje buvo diskutuojama, kad bile kokiems ginklams turi būti padarytas galas, buvo platinamas biuletenis, kunų taikos šalininkės leidžia kas mėnesį. Jį galima užsiprenumeruoti adresu: Women For

Peace, 343 S. Dearborn St., Rm. 1113, Chicago, IL 60604. Kaina metams \$15.

— Frank ir Antoineta Vaitkai laukia viešnios iš Lietuvos. Ketina atvykti iš Šilutės Frank Vaitkaus pusbrolio žmona Donna Vaitkienė,

kuriuos vyrą prieš kelerius metus Vaitkai irgi buvo pasikvietę pasisvečiuoti. Tenka laukti, kad viešnia dalyvaus Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkime gegužės 17 d. "Vilnius" salėje. **Nellie De Schaaf**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Ryšium su Kapų puošimo diena su liūdesiu širdyse prisimename mylimą mamytę Marcella Wassel-Vasiliauskiene, patėvį Frank Wassel-Vasiliauską, tėvą Stanley Yurgil, brolių William Yurgil.

Nuliūdę —
duktė **FRANCES JORDAN**
ir žentas **EDWARD JORDAN**

PRISIMINUS SAVO BRANGIŪOSIUS

(KAPŲ PUOŠIMO DIENOS PROGA)

EDWARD ŽEBRAITĮ — brolis,
ANELIĄ (CHESNA) GRICIUS — uošvienė,
MAGDALENĄ ŽEBRAITIS — mamytė,
ANDREW ŽEBRAITIS — tėvelis,
JOHN CHESNĄ — pirmas mano vyras,
ONĄ KUBILIUS — pirmoji Kubiliaus žmona,
BENJAMIN KUBILIUS — antras mano vyras,
CATHERINE ŽEBRAITIS — brolienė.

Siunčiu "Vilniai" auką \$500. Jeigu toks dalykas būtų galimas, žinau, kad jie visi paplotų delnais už šį jų atminimą.

Visi jie dabar amžinai ilsisi Lietuvių Tautinėse kapinėse, Justice, Ill.

MILDRED (CHESNA) KUBILIUS
Hot Springs, Ark.

PADĖKA

Mirus mano gyvenimo draugei Adelei Copin-Galeckaitei reiškiu didelį ačiū mane suraminusiems liūdėsio valandoje, dalyvavusiems laidotuvsė, reiškusiems užuojautą per laikraštį "Vilni", asmeniškai bei laiškais.

Mieli bičiuliai, draugai bei pažįstami, šios Jūsų užuojautos niekad nepamiršiu, visuomet Jūsų gerą širdį turėsiu mintyje.

JOHN COPIN

MOKENA, ILLINOIS

MIRUS RONALD DARGIS

Reiškiamė gilią užuojautą vėlionio našlei Carol, sūnui Scott, dukrai Lyn, tėvams bei kitiems artimiesiems, giminiams, draugams.

ESTELLE STRONG	WALTER SLENCH
ANNE KRISIKEN	JULIUS ir MARY URBIKAS
STELLA ir PETER DAPSER	JOHN PATECKAS
ROSE ir TEX ŽEBRAITIS	ALFONS PATECKAS
ALBINA ir MIKE BATUS	A. LITVINAS
HELEN BORDNER	ANNA ir S. J. JOKUBKA

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jau septyni metai, kai birželio 19 dieną mirė mylima mano žmona Sophie M. Stankus. Paliko ji mus giliame liūdesyje, iš kurio niekad neišeisime ir jos niekad nepamiršime.

Ljūdintys —
vyras **CHARLES STANKUS**,
sūnus **STANLEY STANKUS**,
švogėrka **ELIZABETH STANKUS**

DETROIT, MICHIGAN

Mirus

Frank Ulinskas

1988 m. Kovo 29 d.

Reiškiamė gilią nuoširdžią užuojautą sūnui Algird Olin (Ulinskui), marčiai Ann Olin, anūkui Walter Olin, anūkui George ir jo žmonai Beverly Rye Olin, proanūkiams Renee ir Marc Olin, sūnėnui Peter Gyvis ir jo šeimai taip pat visiems kitiems giminiams JAV ir Tarybų Lietuvoj, bei pažįstamiems ir įdėjoms draugams.

Zinokite, kad ir mes kartu liūdimė netekę mylimo draugo.

Emma ir Alfons Rye	Ruth Gugas
Antonette ir Kęstutis Garelis	Estelle ir John Smith
Anna ir Eddie Balchūnas	Catherine ir David Rye
Bertha ir Tony Rye	Pat ir Mike Stunskas
Alice ir Albert Stacey	Ruby Jeske
Minnie ir Chuck Tvaska	Mildred ir Tony Vasaris
Alice Sharka	Louis Turzak

Stephanie Masis

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Birželio 29 d. jau metai, kai mirė mylima mūsų mamytė Marijona Bartnikienė, sulaukusi 96 metų, ir jau du metai, kai mirė mylimas mūsų tėvelis Kazimieras Bartnikas, sulaukęs 99 metų.

Paliko jie mus giliame liūdesyje, negalime to pamiršti ir niekad nepamiršime.

Nuliūdę —
duktė **ELLENA METCALF**
ir žentas **ALLEN METCALF**

Vilnius, 1988 m. gegužės 12 d.